

ETİK DAVRANIŞ İLKELERİ

Giriş

Bu çalışma, Trabzon Üniversitesi mensuplarının uymaları gereken etik değer ve ilkeleri içerir. Bu metin ile yazılı hale getirilmiş olan etik değer ve ilkeler, Trabzon Üniversitesinin kuruluşundan itibaren yazılmış prosedür ve politikalar ve YÖK'ün 22.10.2014 tarihinde yayınladığı 'Yükseköğretim Kurumları Etik Davranış İlkeleri' çerçevesinde düzenlenmiş ve oluşturulmuştur. Trabzon Üniversitesi mensuplarının karşılaştıkları etik problemlerin çözümünde ve çalışma arkadaşları, öğrenciler, yükseköğretim kurumu idarecileri, yükseköğretim kurumu dışındaki kişi ve kurumlar ile ulusal ve uluslararası toplulukla ilişkilerinde uyacakları ilkeleri belirlemek üzere hazırlanmıştır.

Trabzon Üniversitesi çalışanları ve öğrencileri dürüstlük ilkesi ve sorumluluk bilincine dayalı olarak etik davranış standartlarına uygun hareket etme yükümlülüğü taşırlar.

Trabzon Üniversitesi mensupları, gerçeğin takipçisi olmaya, mükemmele ulaşma yönünde çalışmaya; etik ilke ve ideallerin gerçekleştirilmesi bakımından bilimsel araştırma, öğrenme, öğretme, bilgi paylaşımı, görüş açıklama, iletişim ve ifade özgürlüklerini kapsayan akademik özgürlüğün korunmasına, herkese eşit fırsat ve imkânlar sunulması gerekliliğine vurgu yaparlar. Trabzon Üniversitesinin mensupları, bütün bu süreçleri, aşağıda yer verilen etik değer ve ilkeler doğrultusunda yürütmeyi kabul ve taahhüt ederler.

BİRİNCİ BÖLÜM TANIMLAR, DEĞERLER VE İLKELER

1.1.TANIMLAR

Etik: Kişilere, kurumlara ve meslek mensuplarının davranışlarına rehberlik eden, iyiyi ve doğruyu belirlemede yardımcı olan kılavuz değerler, ilkeler ve standartlar bütünüdür.

Akademik Etik:

Akademisyenlerin bilimsel çalışmaların üretilmesi, sunulması ve değerlendirilmesinde, toplumun farklı paydaşları ile ilişkilerinde, ödüllendirme ve yükseltme aşamalarında, bilim kurumları ve üniversitelerin bilimsel yetkinliğe dayalı yapılandırılması ile bilim insanlarının yetiştirilmesi süreçlerinin her aşamasındaki etik davranış kurallarına uymayı ifade eder.

İntihal/Bilgi Hırsızlığı:

Bilimsel usullere uygun biçimde gerekli atıfları yapmadan, kaynak göstermeden veya uygun şekilde izin almadan başkalarının fikir, metot, veri, eser ve yayınlarını kısmen veya tamamen kendisine aitmiş gibi sunmak ve yayımlamak.

Uydurma:

Olmayan veri ve sonuçları varmış gibi sunmak.

Yanıltma/Tahrif Etme:

Kasıtlı olarak veri ve/veya sonuçlar üzerinde değişiklik yapmak, verileri gizlemek ve/veya çarpıtmak.

Çifte yayın:

Aynı bilimsel çalışmayı bütün halinde kaynak göstermeksizin farklı yayınlamış gibi birden fazla yayın ortamında yayımlamak.

Bölerek yayımlama:

Yapılmış bir çalışmayı, yayın sayısını artırmak amacıyla bölerek tekrar yayımlamak.

Sözde/Haksız yazarlık:

Bir çalışmada [araştırmanın tasarımında, verilerin toplanmasında, değerlendirilmesinde, yayının hazırlanması ve yayımında) aktif katkıda bulunmaksızın kasıtlı olarak yazar olarak görünmek/gösterilmek; aktif katkısı olmadığı halde nüfuzunu kullanarak ismini yazarlar arasına dahil ettirmek.

Yazar saklama:

Bir yazarın çalışmaya katkısı olduğu halde yazarlar arasında ismine yer vermemek.

Bilgilendirmeden rıza alma:

Araştırmaya katılmak isteyen gönüllülerden, araştırmanın uygulama adımları, muhtemel sonuçları, riskleri ve araştırmadan çekilme hakları konusunda usulüne uygun şekilde bilgilendirme yapmaksızın onay almak.

Gönüllü katılım ilkesinin ihlal edilmesi:

Öğrenci veya diğer katılımcı grupları araştırmaya katılmaya zorlamak.

Gizlilik ilkesinin ihlal edilmesi:

Katılımcılardan elde edilen kişisel veya kurumsal verileri, yasal zorunluluk olmaksızın ya da ilgililerden izin olmaksızın paylaşmak, araştırmada yer alan katılımcıların kimliklerini saklı tutmamak.

1.2.TEMEL DEĞERLER VE İLKELER

Trabzon Üniversitesi Etik İlkeleri aşağıda sıralanan başlıklar altında toplanmıştır.

1.Akademik özgürlük ve özerklik: Akademik özgürlük, akademisyenlerin tek tek ya da toplu halde bilgiyi araştırma, inceleme, tartışma, belgeleme, üretme, öğretme, anlatma ve yazma yoluyla edinmelerinde, geliştirmelerinde ve iletmelerinde hür olmalarıdır. Akademik özerklik ise yükseköğretim kurumların akademik işleyişlerine ilişkin kararlar almada; eğitim, araştırma, topluma hizmet, uluslararası ilişkiler ve diğer ilgili faaliyetlerde; kendi politikalarını oluşturmada devlet ve toplumun tüm diğer güçleri karşısındaki bağımsızlıklarıdır. Trabzon Üniversitesi, akademik özgürlüklerin ve kurumsal özerkliğin savunucusudur.

2. Akademik dürüstlük: Toplumun bilime ve bilim insanına güvenini sağlayan, akademik çevrelerde uyulması gereken etik ilke ve standartlara uygun davranmak; her türlü akademik etkinlikte açık ve sorumlu davranmaktır.

a) Trabzon Üniversitesi, sadece öğrencilerden değil tüm paydaşlarından eylemlerinde akademik dürüstlük beklemektedir. Akademik dürüstlük; güvenilirlik, dürüstlük, adalet ve saygı ile davranma kararlılığını içerir. Tüm bu değerler üniversite topluluğunun toplam başarısı için zorunludur. Topluluğun tüm üyeleri bir diğerinden bu konuda en yüksek düzeyde akademik dürüstlük bekleme hakkına sahiptir. Dürüst olmayan davranışlar Üniversitenin temel misyonunu tehdit eder.

b) Trabzon Üniversitesi mensuplarından görevlerini yaparken dürüst olmaları ve kişisel çıkarları ile iş sorumlulukları arasında çelişkiye düşmemeleri beklenmektedir.

3. Sorumluluk ve hesap verebilirlik: Sorumluluk, Trabzon Üniversitesi mensuplarının her türlü bilimsel ve akademik davranış ve faaliyetleri ile üstlendikleri görevleri gerekli nitelik ve nicelikte yerine getirmeleri, ülkenin ve yükseköğretim kurumunun kaynaklarını en verimli şekilde kullanmasıdır. Hesap verebilirlik ise bir işi, bir görevi gerçekleştirmek için kendilerine emanet edilen kaynakları kullanan Trabzon Üniversitesi mensuplarının, kaynakları emanet edenlere, kaynakların kullanımı ve görevin nasıl ve ne oranda yerine getirildiği konusunda açıklamada bulunma, şeffaf olma zorunluluğudur. Tüm çalışanlar, çalışmalarında ve harcamalarında azami dikkat göstererek Üniversitenin kaynaklarını verimli ve ekonomik şekilde kullanmak, çevrenin ve doğal hayatın korunması konularında duyarlı davranmak zorundadırlar.

4. Temel hak ve özgürlüklerin korunması ve güçlendirilmesi: Trabzon Üniversitesinin, kendi mensupları ile birlikte toplumun tüm fertlerinin temel hak ve özgürlüklerini koruması ve desteklemesi esastır. Trabzon Üniversitesi, toplumsal konulara duyarlıdır. Topluma katkı ve sosyal sorumlulukların yerine getirilmesi amaçlı faaliyetleri destekler, ilgili kurumlarla işbirliği yapar.

5. Başkalarına saygı: Trabzon Üniversitesi mensuplarının bireylerin farklılıklarına saygı duyması, değer vermesi, ayrımcılık ve taciz gibi davranışlara izin vermemesi; meslektaşlar, çalışanlar, öğrenciler, paydaşlar ve üniversite dışı birimler ve şahıslara saygı ve nezaketle muamelede bulunması ve ilişki içerisinde olunan tüm şahısların onur ve kişiliklerini dikkate almasıdır. Trabzon Üniversitesi mensupları yöneticilerle işbirliği yaparak kampüs ve ortak alanlarda şiddet ve tacizin önlenmesi konusunda katkıda bulunmakla yükümlüdürler. Trabzon Üniversitesi, akademik veya idari personel alırken ve öğrenci kabul ederken cinsiyete, ırka, renge, milliyete veya etnik kökene, mezhebe, dine, yaşa, özürllülüğe, cinsel yönelime veya cinsel kimliğe dayanarak karar vermez ve eğitim ve istihdam politikalarının, burs verme sürecinin veya üniversite tarafından desteklenen herhangi bir programın uygulanması sırasında cinsiyete, ırka, renge, milliyete veya etnik kökene, mezhebe, dine, yaşa, özürllülüğe, cinsel yönelime veya cinsel kimliğe dayalı ayrımcılık yapmaz.

6. Akademik liyakat: Trabzon Üniversitesi mensuplarının bir işe veya göreve aday olmaları durumunda yetenekleri, nitelikleri, deneyimleri değerlendirilerek işin veya görevin gerektirdiği standartlar temelinde seçilmesi ve görevlendirilmesidir.

7. Çok boyutluluk: Trabzon Üniversitesi, farklı imkânlar ve özellikler sunan çok boyutluluk yaklaşımını benimser, farklı kültürleri ve bakış açılarını barındıran bir iklimi geliştirir. Üniversitede yaratıcılık, öğrenme ve keşfetmeyi destekleyen ve kültürler arası alışverişler için farklı fırsatlar oluşturan çeşitlilik ortamıyla gelişir. Bu bağlamda uluslararası öğrenciler ve öğretim üyeleri, değişim programları ve uluslararası işbirliğini öne çıkartılmasını ilke edinmelidirler.

8. Erişebilirlik: Trabzon Üniversitesi, etkin bir işletim ve finansal destek modeliyle Türkiye'nin ve bölgenin değişik kesimlerinden gelen öğrenciler için maddi yönden erişilebilir ilkesi üzerine kurulmuştur. Üniversite, etkili bir burs sistemi ile kaynakları kısıtlı olan yetenekli ve başarılı öğrencilere olanaklar sağlar.

9. Çevreye Duyarlılık: Trabzon Üniversitesi mensupları, çevrenin ve doğal hayatın korunması konularında duyarlı olmayı ve kurallara uymayı taahhüt eder.

10. Rüşvet ve Yolsuzlukla Mücadele: Üniversite mensupları her türlü rüşvet ve yolsuzluğu engelleme ve ilgili kanunları uygulamayı taahhüt eder.

11. Gizlilik ilkesini benimsemek: Üniversitenin tüm mensupları, görevleri süresince veya görevlerinin her hangi bir nedenle sona ermesinden sonra da görevi nedeniyle Üniversite'nin faaliyetleri ve yönetsel işleyişiyle ilgili olarak öğrendiği veya kendisine verilen gizli bilgiler ve ticari sırlar ile niteliği itibarıyla Üniversite'nin gizli kalmasını bekleyeceği yönetsel işleyişe ilişkin bilgileri, hukuksal zorunluluklar hariç olmak üzere, Üniversite'nin yazılı izni olmadan ifşa etmemeyi ve ifşa edilmemesi veya erişilmemesi için gerekli tedbirleri almayı ve gayret göstermeyi ilke edinmelidirler.

İKİNCİ BÖLÜM

ÖĞRETİM ELEMANLARININ SORUMLULUKLARI

2.1. Öğretim elemanlarının meslektaşlarına karşı sorumlulukları

- a) İster akademik ister İdarî sıfatla olsun, meslektaşlarına karşı âdil ve saygılı davranmak.
- b) Meslektaşlarının akademik hak ve özgürlüklerini savunmak.
- c) Meslektaşlarının çalışmaları hakkındaki profesyonel görüşlerini veya değerlendirmelerini sunarken âdil, yansız ve tarafsız olmak; meslektaşları hakkında bilerek yanlış ve art niyetli açıklamalarda bulunmamak.
- d) Yasal olarak zorunlu olmadıkça meslektaşları hakkında edindiği gizli veya kişisel bilgileri açıklamamak.
- e) Meslektaşlarının meslekî gelişimine yardımcı olmak.
- f) Meslektaşlarına karşı ırk, dil, din, yaş, cinsiyet, etnik köken, engellilik gibi sebepler ya da siyasi, keyfi ve kişisel nedenlerle ayrımcılık yapmamak.
- g) Meslektaşlarının meslekî hak ve yetkilerini kullanmalarını ve görevlerini yerine getirmelerini keyfi olarak engellemek.
- h) Meslektaşlarının mesleki kararlarını etkilemek için baskı ya da zorlamalarda bulunmamak.

2.2. Öğretim elemanlarının kendi bilim alanlarına karşı sorumlulukları

- a) Akademik alanında kendini sürekli geliştirmek.
- b) Tüm bilimsel çabalarında akademik dürüstlüğünü korumak.
- c) Diğer bilim alanlarını karalamamak, küçümsememek.
- d) Meslekî görevlere başvurularda yanıltıcı açıklamalarda ve meslekî nitelikleri ile ilgili yanlış bildirimlerde bulunmamak ya da yeterliliği ve niteliğiyle ilgili gerçekleri kasıtlı olarak gizlememek.
- e) Meslekî kararını ve davranışını değiştirebilecek ya da etkileyebilecek herhangi bir ödülü, hediyeyi veya bağışı kabul etmemek. Trabzon Üniversitesinde çalışıyor olmaları dolayısıyla doğrudan veya dolaylı olarak verilen hediyeleri kabul edemez ve iş ilişkisinde olduğu şahıs veya firmalardan borç kabul edemezler.
- f) Uzmanlık alanına girmeyen konularda hakemlik, proje araştırmacılığı, bilirkişilik; sınav, tez, atama veya yükseltme jürisi üyeliği yapmamak.
- g) Kendisiyle "çıkar ilişkisi" veya "çıkar çatışması" bulunan kişilerle ilgili atama, yükseltme ve değerlendirme jürilerinde görev almamak, hakemlik yapmamak, bilirkişilik görevi üstlenmemek.

2.3. Öğretim elemanlarının üniversiteye karşı sorumlulukları

- a) Üniversite içinde çeşitli düzeydeki komite, komisyon, çalışma grubu, kurul veya görevlendirmelerde yönetim faaliyetlerine katılmak.
- b) Kurum dışında, üniversitedeki görev ve sorumluluklarıyla bağdaşmayan profesyonel etkinliklerle meşgul olmamak.
- c) Trabzon Üniversitesinin mensuplarına karşı saygıyla ve hakkaniyetle davranmak, onları kişisel kazanç ve özel işleri için kullanmamak, sözlü veya fiziksel olarak taciz etmemek.

- d) Üniversitenin mali kaynaklarını dürüstçe ve amacına uygun kullanmak.
- e) Kurumsal ve meslekî konumunu kişisel çıkar sağlamak için kullanmamak.
- f) Görevleri süresince Üniversite bünyesinde görevi gereği yürüteceği tüm faaliyetlere ilişkin veya bunlar sonucu ortaya çıkan her türlü buluş, faydalı model, endüstriyel tasarım, yazılım, marka ve bununla sınırlı olmayan koruma kapsamına girebilecek diğer fikri mülkiyet konusu ürünlerin değerlendirilmesi ve olası ürünlerin maddi haklarının paylaşımının Üniversite Fikri Mülkiyet Yönergesine ve ilgili diğer yönetmelik ve yönergelere göre düzenlenmesini kabul etmek.

2.4.Öğretim elemanlarının topluma karşı sorumlulukları

- a) Toplumun ekonomik, sosyal, kültürel ve entelektüel kapasitesinin geliştirilmesinde, topluma hizmette etkin bir rol oynamak için çaba harcamak.
- b) Topluma yönelik açıklamalarında bilimsel bulgular ile kişisel görüşlerini birbirinden ayırt etmek.
- c) Herhangi bir İdari konu ile ilgili beyanda bulunduğu, kendi görüşleri ile üniversitenin kurumsal görüşleri arasında ayırım yapmada dikkatli davranmak.
- d) Ülkenin bilimsel, kültürel, sosyal ve ekonomik yönlerden ilerlemesini ve gelişmesini ilgilendiren sorunlarını öğretim ve araştırma konusu yapmak, sonuçlarını toplumun yararına sunmak, düşünce ve önerilerini toplumla paylaşmak.
- e) Toplumun tüm fertlerinin temel hak ve özgürlüklerini korumak ve desteklemek.
- f) İnsan haklarının yanı sıra, insan üzerinde veya insan dışı deney veya deneme katılımcılarının da hak ve refahlarını korumak ve gözetmek.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.1.Bilimsel araştırma ve yayın etiği

- a) Üniversitede ya da üniversite aracılığı ile yapılan insan ve/veya insan dışında canlı bir denek katılımıyla yapılan klinik ve laboratuvar araştırmaları kapsayan öğretim, öğrenci projeleri ve öğretim amaçlı her türlü faaliyeti Üniversitenin Etik Kurulundan onay alarak gerçekleştirmek.
- b) Araştırmanın tasarımı ve yürütülmesinde yeterliliğe sahip olmak, araştırmanın yapılışı ve bulguların analizi sırasında öz eleştiri, dürüstlük ve şeffaflığı korumak, aynı konuda araştırma yapmış veya yapmakta olanların çalışmalarına saygılı olmak.
- c) Araştırma konusuna dürüst ve tarafsız yaklaşmak, araştırma sonuçlarını raporlarken açık ve dürüst davranmak, araştırmaya katılan herkesin katkısını görünür kılmak.
- d) Bilimsel bir çalışmanın, araştırma metodolojisi ve araştırma etiğine uygun olması için araştırmaya başlarken, araştırma sürecindeki görevler ve yayınlarda oluşan tüm hakların dağılımını belirlemek.
- e) Veri toplanması ve analizi için kullanılan bütün kaynak (elektronik olanlar dahil) ve metotları çalışmada sunmak.
- f) Bilimsel yayınlarda, yayının içindeki bilgilerin doğru ve tam olmasının, yayının kasıtlı olarak eksik bilgi içermemesinin temel kural olduğunu kabul etmek; bilgilerin üretimi ve geliştirilmesi aşamalarında "bilimsel etiğe" uygun davranmak, sadece bilimsel sistematik içinde geliştirilen ve derlenen bilgileri ve verileri yayımlamak.
- g) Yayının içeriğinin yansız olması için özen göstermek; kişisel çıkarlar, ticarî kaygılar, politik görüşlerin empoze edilmesi amacıyla veya benzeri nedenlerle araştırma sonuçlarını değiştirerek yayın yapmamak.
- h) Yayında yararlanılan bütün kaynakları atıf yaparak belirtmek, yayındaki bilginin üretilmesinde, derlenmesinde, ölçülmesinde ve yayma hazırlanmasında payı olanları katkılarına göre yazar olarak ya da teşekkür ederek belirtmek.
- i) Araştırmada ve yayında görev ve sorumluluk alma anlamına gelen yazarlık hakkını tüm bilimsel çalışmalarda gözetmek; araştırmaya verilen katkı oranında isim sıralaması belirlemek.

- j) En kötü etik ihlâli uygulamaları olarak bilinen, ‘başkasına ait yazılı, basılı ve elektronik ortamdaki bir eseri ve sanatsal uygulamaları olduğu gibi alarak kendi adına sunmak veya bir bölümünü bilimsel yayın kurallarına uygun bir biçimde atıfta bulunmadan kendi eseri gibi sunmak; bulguları, sanatsal uygulamaları bunların alıntı olduğunu açıkça gösterecek şekilde [yazı tipini değiştirerek, italik yazarak, tırnak içinde göstererek, metin içinde işaretleyerek, dipnot ya da kaynakçada belirterek] belirginleştirmeden sunmak; farklı kelimeler kullanarak veya cümleler kurarak değiştirip sunmak; bilgi ve düşünceleri, uygulamaları kendi fikri gibi sunmak’ eylemlerinden kesinlikle kaçınmak.
- k) Atıfta bulunurken eksik bilgi vermemek, alıntı kaynağına ait uygun bilgi vermemek, kaynağı unutulmuş verileri kendi fikri gibi kullanmamak.
- l) Araştırmada kullanılan veri ve analizleri içeren veriyi en az 5 yıl saklamak.

3.2.Bilimsel değerlendirme etiği

- a) Bilimsel değerlendirme ve jüri üyeliği, editörlük, bilirkişilik, hakemlik ve benzeri görevlerde bağımsız, dürüst, önyargısız ve tarafsız davranmak.
- b) Gizlilik ilkesine riayet etmek.
- c) Bilimsel değerlendirmelerde açık ve şeffaf olmak ve gerekçelendirmek.
- d) Değerlendirme plan ve süresine riayet etmek; değerlendirme yaparken yapıcı geri bildirim ve önerilerde bulunmak, eser sahibini rencide edici ifadelerden kaçınmak.
- e) Hakemlik yaptığı bilimsel çalışma üzerinden fikir hırsızlığı yapmak suretiyle görevini kötüye kullanmamak.
- f) Hakem belirlemelerinde bilimsel ölçütlerin dışına çıkmamak.
- g) Aralarında "çıkar ilişkisi" veya "çıkar çatışması" bulunan kişilerle ilgili bilimsel yayımların değerlendirme jürisinde hakem olarak görev almamak.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM EĞİTİM VE ÖĞRETİM ETİĞİ

4.1.Öğretim elemanlarının eğitim ve öğretimle ilgili sorumlulukları

- a) Derslerini, yetkili kurulların onayladığı program içeriğine uygun olarak vermek.
- b) Öğrencilerin derslerden aldıkları değerlendirme ve notlarını, mahkeme kararı ve öğrencinin yazılı izni olmadıkça üçüncü kişilere açıklamamak.
- c) İlke olarak ders programında belirlenen yer ve zamanda dersinde bulunmak, mecburi durumlar dışında derslerini bir başkasına yaptırmamak.
- d) Verdiği tüm dersler için yazılı bir ders planı hazırlamak ve bu ders planını her öğrencinin erişimine açmak.
- e) Engelli öğrencilere ilgili yasaların gerektirdiği destek ve yardımı sağlamak.

4.2 Öğretim elemanlarının öğrencilere karşı sorumlulukları

- a) Öğrencileri araştırma, sorgulama ve öğrenmeye teşvik edici ve cesaretlendirici bir ortam hazırlamak.
- b) Öğrencileri mesleğin ya da disiplinin temel değer ve ilkelerini öğrenmeye, fikirlerini serbestçe ifade etmeye ve bağımsız düşünmeye teşvik etmek.
- c) Öğrencilerin çalışmalarını ve performanslarını âdil-tarafsız ve dürüst olarak değerlendirmek, değerlendirmeleriyle öğrencilerin öğrenmelerine katkı sağlamak, zamanında ve yapıcı geri bildirimler vermek.
- d) Öğrencilerin çalışmalarını ve sınavlarını zamanında değerlendirmek ve duyurmak.

- e) Öğrencilerin öğrenme özgürlüklerini korumak, öğrenme haklarına zarar verecek uygulamalara izin vermemek.
- f) Öğrencilerin derslerle ilgili değerlendirmelerini dikkate almak.
- g) Yasal olarak açıklanması gerekenler dışında, öğrencilerin özel-kişisel bilgilerine saygı göstermek, bu bilgileri gizli tutmak.
- h) Kişisel çıkarları için öğrencileri istismar etmemek.
- i) Öğrencilere referans verirken âdil ve nesnel davranmak.
- j) Öğrencilerle arasında, profesyonellik sınırlarını aşacak ölçüde kişisel yakınlık ve ilişkilere izin vermemek, tüm öğrencilere eşit davranmak.
- k) Her türlü tacizi, istismar ve şiddeti, baskıcı, aşağılayıcı, rahatsız edici davranışları hiçbir biçimde tasvip etmemek, görmezden gelmemek ve buna göre davranmak.
- l) Öğretim verdiği alanda, öğrencilerin güncel ve kaliteli eğitim alabilmesi için araştırmalar yaparak uzmanlığını sürekli geliştirmek.
- m) Öğrencilerin farklı yeteneklere ve özelliklere sahip olduklarını kabul etmek ve her bir öğrencinin entelektüel ve kişisel gelişimine katkıda bulunmaya çalışmak.
- n) Öğrencilerin yüksek meslekî etik değerlerle yetişmeleri ve çok yönlü gelişmeleri için davranışları ile örnek olmak.
- o) Öğrencilerin birbirlerine ve öğretim elemanlarına karşı saygı duymalarını teşvik etmek.
- p) Öğrencileri, öğrenmelerine engel ya da sağlıklarına ve güvenliklerine zararlı olacak ortamlardan korumaya özen göstermek.
- q) Öğrencilerden herhangi bir hediye kabul etmemek.
- r) Kendi kitabını ya da benzeri yazılı veya görsel çalışmasını satın almaya zorlamamak; tezi, notu veya puanı baskı aracı olarak kullanmamak.

BEŞİNCİ BÖLÜM

HİZMET ETİĞİ

5.1 Trabzon Üniversitesi mensuplarının hizmet sunumunda uyacağı etik değer ve ilkeler

- a) Topluma hizmet kapsamındaki eylem ve işlemlerde hukuka saygı, yasallık, adalet, eşitlik, dürüstlük, şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkeleri doğrultusunda hareket etmek, görevini yerine getirirken ve hizmetlerde yararlandırmada dil, din, dünya görüşü, siyasî düşünce, ırk, yaş, cinsiyet ve benzeri sebeplerle ayırım yapmamak, insan hak ve özgürlüklerine aykırı veya kısıtlayıcı ve fırsat eşitliğini engelleyici davranış ve uygulamalarda bulunmamak.
- b) Toplumsal konulara (çevre, sağlık, eğitim, adalet, vb.) duyarlılık göstererek insanlığın yararını gözetmek.
- c) Üniversite dışındaki herhangi bir etkinliğe ya da çalışmaya katılmak için üniversiteye karşı yükümlülüklerini aksatmamak.
- d) Üniversite dışında yürüttüğü gelir getirici nitelikteki işleri, yasal düzenlemelere ve dürüstlük ilkesine uygun olarak yapmak.
- e) Ticari reklam aracı olmaktan uzak durmak.
- f) Üniversite dışı etkinliklerde üniversitenin ve mesleğinin toplum içindeki yerini ve saygınlığını korumak.
- g) Üniversite dışı etkinliklerde üniversitenin ve mesleğinin toplum içindeki yerini ve saygınlığını korumak.
- h) Dürüstlük ve tarafsızlığını tehlikeye düşürecek etkinliklerden uzak durmak.
- i) Kamu hizmetlerini belirlenen standartlara ve süreçlere uygun şekilde yürütmek, hizmetten yararlananlara iş ve işlemlerle ilgili gerekli açıklamaları yaparak onları hizmet süresi boyunca aydınlatmak.

- j) Keyfî davranışlarda, baskı, hakaret ve tehdit edici uygulamalarda bulunmamak, açık ve kesin kanıtlara dayanmayan rapor düzenlememek, mevzuata aykırı olarak kendileri için hizmet, imkan veya benzeri çıkarlar talep etmemek.
- k) Etik ilkelerle bağdaşmayan veya yasa dışı iş ve eylemlerde bulunmasının talep edilmesi halinde veya hizmetlerini yürütürken bu tür bir eylem veya işlemden haberdar olduğunda ya da gördüğünde durumu yetkili makamlara bildirmek.
- l) ‘Çıkar ilişkisi’ ve ‘çıkar çatışması’ konusunda dikkatli davranmak.
- m) Görev, unvan ve yetkisini kullanarak kendisi, yakınları veya üçüncü kişiler lehine maddi veya manevi çıkar sağlayacak davranışlardan kaçınmak.
- n) Çalışanlar, Trabzon Üniversitesinde çalışıyor olmaları dolayısıyla doğrudan veya dolaylı olarak verilen hediyeleri kabul edemez, maddi veya manevi hiçbir çıkar sağlayamaz ve iş ilişkisinde olduğu şahıs veya firmalardan borç kabul edemezler.

ALTINCI BÖLÜM

AKADEMİK YÖNETİM ETİĞİ

6.1.Trabzon Üniversitesi yöneticilerinin uyacağı etik değer ve ilkeler

- a) Üniversite mensuplarının kişisel onurunu ve meslekî saygınlığını gözetmek.
- b) Üniversite mensupları arasında dil, ırk, renk, cinsiyet, dış görünüm, siyasî düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri nedenlerle ayırım yapmamak.
- c) Akademik özerkliğin gerçekleşmesi için çalışmak; akademik özgürlüğü, farklı düşünce ve görüşlerin bir arada yaşayabilmesini üniversite yaşamının temel değeri olarak görmek.
- d) Öğretim elemanlarının atama ve yükseltme başvurularının değerlendirilmesinde, üniversite senatosunca kabul görmüş akademik performans ölçütlerini esas almak.
- e) Amiri olduğu personelle arasında profesyonellik sınırlarını aşacak ölçüde kişisel yakınlık ve ilişkilere izin vermemek, amiri olduğu tüm personele eşit davranmak.
- f) Üniversiteye eleman alımında, yükseltme ve atamalarda bilimsel standartların dışına çıkmamak; akademik kadro ilanlarında aranan özel nitelik tariflerinde liyakat kuralının ihlal edilmemesine özen göstermek.
- g) Taciz, bezdirme ve yıldırma (mobbing) gibi etik dışı davranışlara fırsat vermemek amacıyla her türlü eğitim, bilinçlendirme, bilgilendirme için gerekli tedbirleri almak; bu türden davranışlara maruz kalanların haklarını korumak.
- h) Cinsel tacizi yasaların belirlediği dar çerçevede değil, etik kriterleri çerçevesinde değerlendirmek. Cinsel taciz ve bu amaca yönelik güç ve nüfuz kullanımı durumunda taciz gören öğretim elemanı, öğrenci ve personelin başvurularında gizlilik ilkesi gözetmek.
- i) Öğretim elemanlarının yurtiçi veya yurtdışı bilimsel faaliyetlere katılımlarında ve desteklenmelerinde adalet ve liyakat ilkelerine göre davranmak.
- j) Kişilerin özlük haklarını kısıtlayıcı, kariyerlerine zarar verici engellemelerden uzak durmak.
- k) Öğretim elemanlarının bilim, sanat, araştırma ve yayınlarından doğan yasal haklarının korunmasını gözetmek.
- l) Öğretim elemanlarının ders yüklerinin uzmanlık alan ve yetkinlikleri göz önünde bulundurarak hakkaniyet çerçevesinde dağıtılmasını sağlamak.
- m) Üniversite kaynaklarının kullanımında ve işlerinin yürütülmesinde şeffaf ve hesap verebilir şekilde davranmak.
- n) Üniversiteyle iş yapma durumunda olan kişi, kurum veya kuruluşlar ile kişisel çıkar amaçlı ilişki kurmamak.
- o) Etik kurulların bağımsız çalışması için uygun koşulları sağlamak, kurul kararlarını hakkaniyetle hayata geçirmek, etik dışı tutum ve davranışlara sessiz kalmamak.
- p) Siyasî kurum ve diğer sivil toplum kuruluşlarıyla ilişkilerinde tarafsızlık ilkesine riayet etmek.